

<SERMO 13>¹
<Dominica in Ramis Palmarum>
Sermo Guillermi de Luxi

Hoc sentite in uobis, quod et in Christo Ihesu.

1 Facta istorum magnatum duplici ratione solent enarrari, sicut fuit magna probitas domini regis Karoli in terra Apulie. Vna ratio est ut Deus laudetur. Secunda ut alii edificentur et ad simile prouocentur. Hoc solent facere isti hiraudi in torneamentis in hunc modum. Mater nostra Ecclesia et Apostolus in epistola hodierna reducit nobis ad memoriam illam magnam probitatem quam Dominus pro nobis fecit, quando ligatis et manibus et pedibus in cruce, potestates aereas, id est demones, debellauit, debellatas spoliauit, et totum genus humanum de eius potestate eripuit.

2 Vna est ratio ut Deus laudetur. Vnde Ysa. XLIII, Ysaie in fine: *Laudate celi Dominum, quoniam misericordiam fecit! Redemit Deus Iacob, scilicet po | 86ra | pulum suum, et Israel, scilicet Christianus uir uidens Deum, ex hoc gloriabitur.*

3 Alia est ratio ut nos edificemur, et, pro nostra parua possibilitate, ad aliud simile prouocemur. Vnde Petrus: *Christo in carne passo, et uos eadem cogitatione armamini.* Rogemus primo Deum ut de tanta Christi filii sui probitate det michi digne loqui ad honorem suum et salutem animarum.

Hoc sentite in uobis etc.

4 Verba ista que scripta sunt in epistola hodierna pertinent ad presentem diem et totam septimanam istam, maxime quoad diem Parasceue, qui est dies sextus. In quibus uerbis tanguntur quatuor: primo, quid Christus sensit et quid debemus sentire; secundo, notatur sentiendi modus; tercio, impedimenta sentiendi; quarto, uidebimus sentiendi utilitatem et fructum. De primo membro fiet sermo primus; de aliis tribus sermo secundus.

5 De primo, quid Christus sensit et quid nos debemus sentire, nota quod Christus sensit in sua passione quinque | 86rb | sensibus corporis, preter cor, quod est radix et principium omnium sensuum. Sensit primo sensu uisus lacrimarum habundantiam, sensu auditus obprobriorum multitudinem, sensu odoratus sputorum Iudeorum feditatem, sensu gustus potus amaritudinem, sensu tactus clauorum asperitatem, et in corde mortis acerbiter.

6 Dico primo quod Christus sensit sensu uisus lacrimarum habundantiam. De hoc ad Hebreos v: *Cum clamore ualido et lacrimis, preces Deo offerens, exauditus est pro sua reuerentia. Et enim cum esset Filius Dei, didicit ex hiis que passus est obedientiam illam.* De qua Apostolus in epistola hodierna: *Factus est obediens Deo Patri usque ad mortem.* Et tanguntur hic quatuor que fecit Christus in cruce. In quibus exprimitur forma uere penitencie, nam clamauit, et lacrimatus est, se totum et omnia membra sua Deo

¹ Transcribed by Andrew T. Sulavik from manuscript: Paris, Bibl. Nationale, lat. 14952, ff. 85vb-91vb; J. B. SCHNEYER, *Repertorium*, v. 2, p. 478, n. 16; TH. KAEPPPEL, *Scriptores*, v. 2, p. 112, n. 1553.

Patri obtulit, et sic in cruce mori uolu|86va|[lu]it. Sic uerus penitens, qui uult in cruce penitencie uiuere et mori, debet lacrimari per cordis contri[c]tionem, clamare per oris confessionem, et se totum offerre Deo cum omnibus membris suis per operis satisfactionem, ut <dicat>, *sicut exhibuit membra sua seruire immundicie et iniquitati ad iniquitatem, ita exhibeat <membra sua> seruire Deo in mundiciam et sanctitatem*, et sic mori in cruce penitencie per finalem perseuerantiam. Christus noluit de cruce descendere, set mortuus est in cruce ut daret nobis exemplum moriendi in cruce penitencie. Set potest aliquis querere quare flebat. Flebatne quia paciebatur contra uoluntatem suam? Certe non! Qui ad passionem uenerat et passionem totis uisceribus cupiebat, non solum passionem, set passionis accelerationem propter nostram redemptionem, sicut dixerat Iude proditori: *Quod facis, fac cicius*. Set ideo flebat quia paucos preuidebat saluandos, cum tamen passio sua sufficeret ad saluandum totum |86vb| mundum, immo mille mundos, si possent poni, quia Deus erat qui paciebatur, qui plus ualebat quam mundi infiniti. In Psalmo: *Que utilitas in sanguine meo, dum descendo in corruptionem?* <quasi dicat>: Non in me ipso, set in membris meis Christianis, qui peccatis suis exigentibus, de corruptione culpe cadunt in corruptionem infernalis pene.

7 Nota quod ita est de sanguine Christi, sicut de sanguine minutionis qui seruatur per tres dies et quarto die abicitur. Ita multi bene habent memoriam dominice passionis solum per tres dies, die Cene, die Parasceue et uigilia Pasce, post quarto die sacro eam a cordibus suis abiciunt. De talibus conqueritur Dominus, Michee vii^o: *Ve michi, quia factus sum sicut qui colligit in autumpno racemos uindemie, id est post uindemiam!*

8 Legitur de quodam homine qui cum plantasset uineam et fecisset quicquid necessarium erat ad fructificandum tempore uindemie, quando debebat eam uindemiare, inimicus suus mortalis uinde|87ra| miauit eam. Sic in proposito uinea ista fidelis anima. Hanc Christus plantauit et sanguine suo rigauit, fecit quicquid debuit ad fructificandum tempore uindemie, hoc est in morte. Quando Christus deberet uineam suam uindemiare dyabolus prior uindemiat² et tollit de maioribus racemis, et in magna copia. Et Christus facit sicut ille qui colligit racemos post uindemiam, qui inuenit paruos racemos absconditos sub foliis.

9 Ecce quomodo Christus sensu uisus sensit lacrimarum habundantiam. Qui ergo ex consideratione passionis Christi et scelerum suorum, haberet cor compunctum, quomodo propter peccata sua Deum offendit, omnia bona amisit, uita eterna se frustraui, cito deberet prorumpi in lacrimas et uideret quante uirtutis est eciam una sola lacrima. De cuius uirtute, ita dicit Bernardus: "O lacrima <humilis>, <tua est> magna eterna potencia, tuum est regnum; tribunal iudicis non ueris, amicorum tuorum negocia fa|87rb|cis, accusatoribus tuis," scilicet demonibus, "silentium imponis, sententiam quoque ab ore iudicis quandoque rapis! Plus crucias dyabolum quam pena gehennalis. Si sola intras, uacua non redibis. Quid plura? Ligas omnipotentem, uincis inuincibilem, inclinas ad nos³ filium Virginis."

10 Sensit secundo Christus sensu auditus opprobriorum multitudinem, in Iohanne: *Nonne bene dicimus nos quia Samaritanus es tu, et demonium habes?* Et in Luca: *In*

² uindemiat| uendiemaui *written and ui expunged*

³ nos| te

*Belzebuc*⁴ *principe demoniorum eicit hic demonia*. Et in euangelio hodierno habetur quomodo illudebant ei, ubi dicitur quod *exuentes <eum>, c<h>lamidem coccineam circumdederunt ei, et plectentes coronam de⁵ spinis, imponebant capiti eius*. De isto sensu in Ecclesiastico: *Pascit ingratos, sensu, scilicet Iudeos, <et ad hec amara audiet>*. Similiter pascit cotidie perfidos Christianos, a quibus audit cotidie pulcra membra sua turpiter iurando dilacerari. Ve talibus qui ita audiunt Christum membratim dilacerari⁶ |87va| et non dolent nec uindictant! Peiores sunt Iudeis qui ipsum per ignorantiam crucifixerunt; isti per maliciam, unde non habent excusationem de peccato.

11 Tercio sensit Christus <sensu> olfactus sputorum Iudeorum feditatem fetentium in faciem eius. Iob in persona Christi: *In faciem meam conspuere non uerebantur*; et Ysa.: *Faciem meam non auerti ab increpantibus et conspuentibus in me*. Et in euangelio hodierno dicitur quod conspuebant in faciem eius, in quem desiderant angeli prospicere eius, qui est *speciosus forma pre filiis hominum*, qui est *candor lucis eterne, speculum sine macula Dei*⁷ *maiestatis, et ymago bonitatis eius*. Set si est speculum sine macula, quomodo conspui potuit? Speculum immaculatum non solet conspui, set maculatum et obscurum ut clarius in eo uideatur. Solent iste pulcre mulieres conspuere specula sua quando sunt obscura et maculata ut uideant in suis⁸ |87vb| speculis maculas suas. Sic Filius Dei, qui est *speculum sine macula, splendor glorie paradisi*, conspui uoluit, ut in eo, quasi in speculo, uideremus maculas peccatorum nostrorum, Ps.: *Respice in faciem christi tui*. In eius humilitate possumus uidere maculas superbie nostre, in eius paciencia maculas iracundie nostre, et sic de aliis uirtutibus.

12 Sensit quarto sensu gustus potus amaritudinem, ut in euangelio hodierno dicitur quod *dederunt ei bibere uinum cum felle mixtum*. Tunc autem bibit amaritudines peccatorum nostrorum, tribulationum, et penalitatum seu miseriarum, ut eas per seipsum, quasi per saccum omnibus speciebus aromaticis repletum, uirtute illarum specierum colaret et dulcoraret. Quantumcumque enim aliquis potus sit amarus, tamen si colatur per saccum optimis speciebus aromaticis plenum, uirtute illarum specierum dulcoratur, et efficitur potabilis. Saccus plenus |88ra| omnibus speciebus aromaticis, scilicet uirtutibus, donis et graciis, fuit caro Christi preciosa. Iste saccus fuit ubique concissus in cruce, in toto corpore et in latere, Ps.: *Concidisti saccum meum* etc. Per istum saccum in cruce omnes amaritudines peccatorum nostrorum sunt colate et dulcorate, Ps.: *Omnes fluctus tuos induxisti super me*. Hoc bene fuit figuratum <in libro> Exodi xv, ubi legitur cum filii Israel ambularent tribus diebus per solitudinem, non inueniebant aquas ad bibendum. Tandem inuenerunt aquas ita amaras quod non poterant bibere. Clamauit Moyses ad Dominum, et Dominus ostendit ei lignum, quod cum misisset in aquas, dulcorate sunt. Lignum in aquas mittere est dominice passionis memoriam in corde habere. Et sic amaritudines peccatorum suorum poterit dulcorare, unde Gregorius: "Si passio Christi ad memoriam reducitur, nichil ita durum est, quod non equo animo tolleretur."

13 Sensit quinto sensu tactus clauorum asperitatem, Ps.: *Fo* |88rb| *derunt manus meas et pedes meos*, scilicet clauis, nec solum manus et pedes, set capud corona spinea et latus lancea, immo totum corpus, ut *dinumerari possent omnia ossa sua*, sicut dicitur

⁴ Belzebuc = Beelzebub

⁵ de] omitted but restored in the margin

⁶ dilacerari] dilacerare

⁷ Dei] deus

⁸ suis] eis

in Psalmo. Et alibi: *Supra dorsum meum fabricauerunt peccatores*, scilicet clauem paradysi. Clavis innocentie propter peccatum primorum parentum erat perdita <et> porta paradisi erat clausa. Ideo necesse erat aliam clauem fabricare super humerum Christi, scilicet clauem crucis. Immo, ut apertius dicam, quia porta paradysi erat clausa, et clavis non inueniebatur in ea, ideo oportuit ostium frangere, ut fieret clavis regis.⁹ Ostium istud Christus est, ita dicit in Iohanne x: *Ego sum ostium. Per me, si quis introierit, saluabitur*. Istud ostium duplex erat, et se ad inuicem tenens apertum fuit, quia in Christo fuit duplex natura, scilicet diuina et humana, se tenens inuicem propter unionem duplicis nature in unitate persone. Istud ostium fuit apertum in cruce, quando *unus ex militibus* |88va| *latus eius aperuit, et continuo exiuit sanguis et aqua*: aqua ablutionis, sanguis redemptionis. In apertione lateris fuit maxima ostensio caritatis, immo totum quod fuit ibi fuit amor. Nisi enim arde<n>tissimus esset eius amor erga nos, clauis illi nec manus nec pedes perforassent nec lancea latus. Set forte retrocessissent exemplo solis qui retraxit radios suos, ne offenderent Creatorem. Ecce quid Christus sensit in cruce quinque sensibus corporis.

14 Sensit ultimo in corde, quod est radix et principium omnium sensuum, mortis acerbitem et angustiam. In Ecclesiastico: *O mors, quam amara <est> memoria tua*¹⁰ *homini iniusto!* Nota quod in Christo fuerunt tria: caro, anima, diuinitas. Caro in nullo anime repugnabat, anima in omnibus Deo Patri obtemperabat, et ideo separatio illa anime a carne in Christo fuit amarissima. Et dolor mortis Christi fuit |88vb| maximus secundum ueritatem, secundum illud Trenis 1: *O uos omnes qui transitis per uiam, <attendite, et uidete si est dolor sicut dolor meus>!* Set minimus fuit secundum reputationem, qui pre nimia nobis¹¹ dilectione hec paciebatur. De isto modo sentiendi dicit Apostolus ad Philippenses: *Implete gaudium meum ut idem sapiatis, eandem caritatem habentes*. Dominus concedat nobis sic eam in cordibus nostris sentire, ut cum eo possimus regnare. Amen.

<COLLATIO>

Sermo eiusdem fratris

Hoc sentite in uobis etc.

15 Dictum fuit in primo sermone quid Christus sensit quinque sensibus corporis, et quid nos debemus sentire. Dicamus de aliis tribus in isto sermone, scilicet de modo sentiendi, et de impedimentis sentiendi, et de utilitate.

16 De primo, modus sentiendi Christi passionem tangitur in euangelio hodierno; nam terra tremuit, petre scinduntur, monumenta aperiuntur, corpora sanctorum resuscitantur. Ecce quomodo omnis creatura compatitur Christo morienti in |89ra| cruce. Qui ergo non sentit eam aridior est terra, durior petra, fetidior sepulcro, insensibilior mortuo.

17 Qui ergo bene uult sentire Christi passionem, oportet quod terra cordis sui moueatur per timorem et compassionem. Qui enim bene cogitaret de Christi passione – quomodo per tam angustissimam mortem oportuit Christum gloriam suam intrare – multum deberet timere et de sua salute sollicitus esse. Bernardus:

⁹ regis] perhaps it would better read as regni

¹⁰ tua] sed written after and deleted

¹¹ nobis] nostra

"<Cum> considero Iob iacentem in sterquilinio, Iohannem esurientem in heremo, Petrum suspensum in crucis patibulo, considero qualiter Deus in futuro puniet malos, qui sic in presenti flagellat suos."

18 Et nota quod terra mota est in Moyse legislatore, Ps.: *Terra mota est, etenim celi distillauerunt* etc.; et in passione sicut legitur: *Terra mota est*; et in resurrectione: *Et ecce terremotus factus est magnus*; et in iudicio erit *terremotus maximus, qualis numquam fuit ex quo* |89rb| *homines esse ceperunt super terram*, sicut dicitur in Apocalypsi in signum quod iste timor debet prouenire homini ex quadruplici consideratione, scilicet ex consideratione transgressionis preceptorum Dei, ex consideratione passionis Christi, ex consideratione amisse beatitudinis, et ex consideratione pene infernalis.

19 Secundo, oportet quod duricia cordis petrina scindatur per contritionem, in Iohanne: *Scindite corda uestra, non uestimenta uestra*. Non solum scindenda sunt per penam exteriorem, set corda per interiorem dolorem, ut cor scindatur in quatuor partes, scilicet quatuor affectiones, ut sit dolor de preteritis peccatis, timor de futuris <suppliciis>, gaudium de assequutione uenie, spes de expectatione glorie.

20 Tercio, oportet quod sepulcrum cordis fetidum aperiatur per confessionem. De ista apertione, Ezechielis XXXVI: *Ecce ego aperiam tumulos uestros, et educam uos de sepulcris uestris*, po |89va| *pule meus, et introducam <uos> in terram uestram. Et sciatis quia ego Dominus, cum ap[p]eruero sepulcra uestra*. Homo quamdiu in mortali peccato est, quasi in sepulcro est. Set sepulcrum aperitur quando peccator peccatum suum confitetur; de sepulcro educitur et resuscitatur quando uirtute sacerdotalis absolutionis gracia Dei sibi infunditur, in terram uero suauiter <ter> reducitur quando Ecclesie triumphanti, scilicet curie celesti per satisfactionem restituitur. Talis potest dicere in morte: *Aperite michi portas iusticie* etc.

21 Legimus in Genesi VIII quod Noe aperuit fenestram arche et emisit coruum, et post uenit columba. Coruus, id est dyabolus, emittitur, id est extra mittitur in confessione, et uenit columba, scilicet Spiritus Sancti gracia, Ps.: *Os meum aperui* etc. Vnde Crisostomus: "Confessio est salus animarum, emissio peccatorum, restauratio uirtutum, fuga demonum. Quid plura? Obstruit os inferni, aperit ianuam paradysi." Vnde confessio comparatur apertioni uene: sicut enim per minutionem, que fit in uenam, extrahitur prauus sanguis et remanet bonus, purgantur infirmitates <et> redit corpori¹² sanitas, sic in confessione purgantur uicia et redit anime sanitas.

22 Quarto, oportet quod qui prius fuerat mortuus ostendat se resuscitatum per satisfactionem. Vnde in euangelio hodierno dicitur quod multa corpora sanctorum qui dormierant resurrexerunt. Verum est quod peccator qui per peccatum fuerat mortuus, resuscitatur in confessione, aliter non poterat efficaciter confiteri. Set per penitencie satisfactionem debet ostendere se resuscitatum. Parum enim esset quod homo esset resuscitatus, si non posset ire et negocia sua facere.

23 Quinto, oportet quod sol obscuratur per mundane consolationis subtractionem. In claritate enim solis mundanum gaudium intelligitur. Sol ergo obscuratur quando mun |90ra| dana consolatio subtrahitur, ut tota hominis consolatio sit in Deo, secundum illud Ecclesiastici IX: *In nomine Domini Dei tui sit tibi gloriatio; et in sensu cogitatio Dei*, ita quod totus sensus hominis sit cogitare de Deo. Impossibile est enim sentire ea que sunt Dei et que mundi, nam ut ait Bernardus:

¹² corpori| anime

"Delicata est diuina consolatio, nec datur recipientibus alienam."

24 Vltimo, oportet quod uelum templi scindatur per memoriam penarum inferni. Velum erat quedam cortina que impediabat uidere Sancta sanctorum, et signat impedimentum intrandi regnum celorum quod totaliter tollitur per cordis contritionem, oris confessionem, penitencie satisfactionem, et mundane consolationis subtractionem et finalem perseuerantiam. Et talis sentit sensu illo de quo Apostolus: *Pax Dei, que exsuperat omnem sensum, custodiat corda uestra*. Sensus nostri modo non possunt saturari. Nichil uidetur ita pulcrum quin possit uideri pulcrius, nec gustatur aliquid ita |90rb| dulce quin possit gustari dulcius. Set tunc [non] poterunt sensus nostri saturari, quia *oculus non uidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit* etc.

25 Tercio, possumus uidere sentiendi impedimenta. Legimus ex Scriptura sacra diuersa impedimenta secundum peccatorum diuersa genera. Quidam non sentiunt quia pueri sunt. Pueri non habent usum rationis, nec discretionem. Si proponatur puero ex una parte aurum, ex alia pulcrum pomum, dimittit aurum propter pomum. Eciam si uideret patrem suum mortuum, non tantum doleret quantum de amissione pomi, cum in morte patris sui esset omne dampnum suum. Tales sunt auari et cupidi, qui preponunt terrena eternis, que non ualent pomum in comparatione! Tales plus dolent de amissione alicuius rei temporalis quam de amissione Dei per peccatum mortale. Vere tales *uiuunt more infantium insensurum*, sunt sine sensu. Contra tales, Ia ad Cor.: *Nolite effici pueri sensibus*, |90va| <set> *malicia paruuli estote: sensibus autem perfecti <estote>*.

26 Alii non sentiunt quia fatui extra sensum sicut frenetici. Eccli. XXI: *Super fatuum plora, defecit enim sensus eius*. Fatuus esset qui superbiret de regno Francie quod non esset suum. Tales sunt homines superbi qui gloriantur de aliqua gracia sibi a Deo data ac si a se haberent. Legimus in Daniele quod cum rex Nabugodonosor deambulet in aula sua, dicens: *Nonne hec Babilon ciuitas magna, quam edificaui in robore fortitudinis mee et in gloria decoris mei?* Statim sequitur quod fuit extra sensum suum, et fuit sicut *bos, comedens fenum, incedens quattuor*¹³ *pedibus, et habitauit cum bestiis et feris, et ungues crescebant ei sicut auium*. Set quando humiliauit se, recuperauit sensum suum, unde dixit: *Ego, Nabugodonosor, oculos meos ad celum leuaui, et sensus meus redditus est michi*. Hoc est magnum donum quando Deus reddit sensum suum homini, quod ma|90vb| xime fit per humilitatem, Ps.: *Domine, non est exaltatum cor meum* etc.

27 Alii non sentient quia carnales et corrupti sicut magister Horricus, <qui> quando transit per Paruum Pontem, non sentit bonum odorem specierum. Tales sunt luxuriosi qui non sentiunt nisi carnalia uilia. Non sentiunt spiritualia, de quibus Rom. VIII: *Qui secundum carnem uiuunt*: ea que Dei sunt non sentiunt. Exemplum de manna, qui erat cibus celestis in quo mali non inueniebant saporem, immo *anima eorum nauseabat super cibo illo leuissimo*.¹⁴ Et <exemplum> de duobus senibus, qui *exarserunt in concupiscenciam Susanne, qui euerterunt*,¹⁵ id est extrauerterunt, *sensum suum, et declinauerunt oculos suos, ne uiderent celum* etc., *nec recordati sunt iustorum iudiciorum Dei*.

28 Alii non sentient quia sunt ebrii et¹⁶ gulosi, sicut in Genesi legitur quod due

¹³ quattuor] omitted and restored in the margin

¹⁴ leuissimo] nouissimo

¹⁵ euerterunt] auerterunt

¹⁶ et] ut

filie Loth inebriauerunt eum, ita quod non sensit quando iacuit cum filiabus suis. Due filie hominem inebriantes sunt |91ra| gula et luxuria, Prouer. xxx: *Sanguisuge due sunt filie, clamantes: 'Affer, affer'.* Hee sunt gula et luxuria. De talibus dicit Dominus¹⁷ per Ezechielem: *Inebriabo eos, et dormient sompnum suum, scilicet in inferno.*

29 Alii non sentient, quia sunt mortui. Homo mortuus non sentit. Tales sunt iracundi qui sunt in odio et rancore. Iohannes in canonica: *Scimus quoniam translati sumus de morte ad uitam, quoniam diligimus fratres.* Ergo e contrario, qui non diligunt fratres non sunt translati de morte ad uitam. Tales sunt mortui, nec sentient, nec mirum, quia membrum ab aliis separatum non sentit. Tales sunt quasi membrum ab aliis separatum; si enim essent coniuncti Christo capiti suo et corpori Ecclesie, absque dubio sentirent. Econtra sensus iste redditur per caritatem. Nam qui bene sentirent qualiter Christus orauit pro inimicis et crucifixoribus suis, mirum esset si iram in corde diu retinerent. Hoc |91rb| est quod dicit Apostolus ad Philippenses: *Testis michi est Deus, quomodo cupiemus in uisceribus Ihesu Christi. Et hoc oro, ut caritas Dei magis ac magis habundet in uobis.*

30 Alii non sentiunt quia sunt in amaritudine positi. Tales sunt inuidi qui gaudent de malis aliorum et dolent de bonis eorum. Similes Hely qui non poterat uidere lucernam Dei donec extingueretur.

31 Alii non sentiunt quia sunt sompno sopiti. Tales sunt pigri et acediosi,¹⁸ de quibus Prouer. XXIII: *Eris sicut dormiens in medio mari, id est in mundo, qui est quoddam magnum mare.* Aliquando nauta ex nimia securitate dormit in mare, et tunc subito uenit tempestas, franguntur uela, amittitur remus, et tunc euigilans nichil inuenit ad quod mittat manum, tunc est ei magnum periculum. Vnde sequitur: *Et eris quasi sopitus gubernator, amisso clauo. Et dices: Vulnerunt me, scilicet predicatorum, comminando inferni suppli* |91va| *cia, et non dolui, hoc est non penitui prout debui et potui; traxerunt me, promittendo paradysi gaudia, et non sensi.*

32 Alii non sentient quia senes et inueterati. Tales¹⁹ sunt peccatores obstinati. Vnde in persona talis peccator<is> Iob: *Cor eius indurabitur sicut lapis, et stringetur sicut malleatoris incus.* Incus quanto plus percutitur, tanto plus induratur. Tale est cor peccatoris obstinati, quod non flecti potest misericordia uel benignitate aliqua, donec in morte flectetur, uelut nolit, adueniente diuina potentia.

33 Vtilitas sentiendi Christi passionem est multiplex.

34 Prima conuersio ad Deum, Baruc: *Sicut fuit sensus uester ut erraretis*²⁰ *a Deo, sic erit sensus uester, ut conuertatis uos ad Deum.*

35 Alia contemptus temporalium. Qui enim bene consideraret bona eterna, de facili uilisceret terrena. Gregorius: "Si bene consideremus que nobis promittuntur in celis, uiliscunt |91vb| animo omnia que habentur in terris."

36 Tercia discretio bonorum spiritualium. Carnalis enim homo non percipit ea que Dei sunt.

37 Quarta assequio bonorum operum, Apostolus: *Perfectorum est solidus cibus; hiis qui exercitatos habent sensus.*

38 Quinta²¹ intellectus Scripturarum, in Luca: *Aperuit illis sensum ut intelligerent*

¹⁷ Dominus| apos<tolus> written and deleted, and dominus corrected in the margin

¹⁸ acediosi| accidiosi

¹⁹ Tales| quales

²⁰ erraretis| enarretis

²¹ Quinta| quinto

Scripturas.

39 Sexta compassio proximorum, Apostolus: *Gaudere cum gaudentibus* etc.; sequitur: *Idipsum inuicem sentientes*.

40 Septima pregustatio bonorum eternorum, in canonica Iohannis: *Scimus quoniam Filius Dei uenit, et dedit nobis sensum*. Dominus det nobis in presenti sic passionem suam sentire et in cordibus habere, ut possimus post mortem cum eo regnare. Amen.